TEISINGUMO TEISMO (didžioji kolegija) SPRENDIMAS

2024 m. spalio 4 d.*

„Prašymas priimti prejudicinį sprendimą – Bendra prekybos politika – Tarptautiniai susitarimai – Europos ir Vidužemio jūros regiono šalių susitarimas, įsteigiantis Europos Bendrijų bei jų valstybių narių ir Maroko Karalystės asociaciją – Europos ir Vidužemio jūros regiono šalių susitarimo 1 ir 4 protokolų pakeitimas – Reglamentas (ES) Nr. 1169/2011 – 9 straipsnis – 26 straipsnio 2 dalis – Įgyvendinimo reglamentas (ES) Nr. 543/2011 – 3 straipsnio 1 ir 2 dalys – 5 straipsnio 1 ir 2 dalys – 8 straipsnis – 15 straipsnio 1 ir 4 dalys – I priedas – IV priedas – Reglamentas (ES) Nr. 1308/2013 – 76 straipsnis – Informacijos apie maisto produktus teikimas vartotojams – Privalomas maisto produkto kilmės šalies arba kilmės vietos nurodymas – Vaisiai ir daržovės, kurių derlius nuimtas Vakarų Sacharoje – Prašymas valstybei narei vienašališkai uždrausti šių produktų importą į jos teritoriją – Privalomas Vakarų Sacharos, kaip šioje teritorijoje išaugintų pomidorų ir melionų kilmės vietos, nurodymas“

Byloje C-399/22

dėl *Conseil d'État* (Valstybės Taryba, Prancūzija) 2022 m. birželio 9 d. sprendimu, kurį Teisingumo Teismas gavo 2022 m. birželio 15 d., pagal SESV 267 straipsnį pateikto prašymo priimti prejudicinį sprendimą byloje

Confédération paysanne

prieš

Ministère de l'agriculture et de la souveraineté alimentaire,

Ministre de l'Économie, des Finances et de la Souveraineté industrielle et numérique

TEISINGUMO TEISMAS (didžioji kolegija),

kurį sudaro pirmininkas K. Lenaerts, pirmininko pavaduotojas L. Bay Larsen, kolegijų pirmininkai A. Arabadjiev, C. Lycourgos, E. Regan, Z. Csehi ir O. Spineanu-Matei, teisėjai S. Rodin, I. Jarukaitis, A. Kumin, N. Jääskinen (pranešėjas), M. L. Arastey Sahún ir M. Gavalec,

generalinė advokatė T. Ćapeta,

posėdžio sekretorė M. Krausenböck, administratorė,

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį ir įvykus 2023 m. spalio 24 d. posėdžiui,

* Proceso kalba: prancūzų.

išnagrinėjęs pastabas, pateiktas:

– *Confédération paysanne*, atstovaujamos advokato G. Devers,

– Prancūzijos vyriausybės, atstovaujamos G. Bain, J.-L. Carré, B. Herbaut, T. Stéhelin ir B. Travard,

– Europos Sąjungos Tarybos, atstovaujamos F. Naert ir V. Piessevaux,

– Europos Komisijos, atstovaujamos A. Bouquet, D. Calleja Crespo, F. Clotuche-Duvieusart ir M. Konstantinidis,

susipažinęs su 2023 m. spalio 24 d. posėdyje pateikta generalinės advokatės išvada,

priima šį

Sprendimą

1 Prašymas priimti prejudicinį sprendimą pateiktas dėl 2011 m. spalio 25 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 1169/2011 dėl informacijos apie maistą teikimo vartotojams, kuriuo iš dalies keičiami Europos Parlamento ir Tarybos reglamentai (EB) Nr. 1924/2006 ir (EB) Nr. 1925/2006 bei kuriuo panaikinami Komisijos direktyva 87/250/EEB, Tarybos direktyva 90/496/EEB, Komisijos direktyva 1999/10/EB, Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2000/13/EB, Komisijos direktyvos 2002/67/EB ir 2008/5/EB bei Komisijos reglamentas (EB) Nr. 608/2004 (OL L 304, 2011, p. 18), visų pirma jo 9 ir 26 straipsnių, 2013 m. gruodžio 17 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 1308/2013, kuriuo nustatomas bendras žemės ūkio produktų rinkų organizavimas ir panaikinami Tarybos reglamentai (EEB) Nr. 922/72, (EEB) Nr. 234/79, (EB) Nr. 1037/2001 ir (EB) Nr. 1234/2007 (OL L 347, 2013, p. 671), visų pirma jo 76 straipsnio, 2011 m. birželio 7 d. Komisijos įgyvendinimo reglamento (ES) Nr. 543/2011, kuriuo nustatomos išsamios Tarybos reglamento (EB) Nr. 1234/2007 taikymo vaisių bei daržovių ir perdirbtų vaisių bei daržovių sektoriuose taisyklės (OL L 157, 2011, p. 1), iš dalies pakeisto 2013 m. birželio 21 d. Komisijos įgyvendinimo reglamentu (ES) Nr. 594/2013 (OL L 170, 2013, p. 43) (toliau – Įgyvendinimo reglamentas Nr. 543/2011), 2013 m. spalio 9 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 952/2013, kuriuo nustatomas Sąjungos muitinės kodeksas (OL L 269, 2013, p. 1; toliau – Sąjungos muitinės kodeksas), ir 2019 m. sausio 28 d. Tarybos sprendimo (ES) 2019/217 dėl Europos Sąjungos ir Maroko Karalystės susitarimo pasikeičiant laiškais dėl Europos ir Vidužemio jūros regiono šalių susitarimo, steigiančio Europos Bendrijų bei jų valstybių narių ir Maroko Karalystės asociaciją, 1 ir 4 protokolų pakeitimo sudarymo (OL L 34, 2019, p. 1) išaiškinimo, taip pat dėl pastarojo sprendimo galiojimo atsižvelgiant į ESS 3 straipsnio 5 dalį ir 21 straipsnį ir 1945 m. birželio 26 d. San Fransiske pasirašytos Jungtinių Tautų Chartijos 1 straipsnį.

2 Šis prašymas buvo pateiktas nagrinėjant Prancūzijos ūkininkų profesinės sąjungos *Confédération paysanne* ginčą su *ministre de l'Agriculture et de la Souveraineté alimentaire* (žemės ūkio ir maisto pramonės ministras, Prancūzija) ir *ministre de l'Économie, des Finances et de la Souveraineté industrielle et numérique* (ekonomikos, finansų, pramonės ir skaitmeninio suverenumo ministras, Prancūzija) dėl šių ministrų netiesioginio sprendimo atmesti jos prašymą

priimti įsakymą uždrausti importuoti vyšninius pomidorus ir melionus *Charentais*, kurių derlius nuimtas Vakarų Sacharos teritorijoje (toliau – pagrindinėje byloje nagrinėjami produktai), teisėtumo.

Teisinis pagrindas

Sąjungos teisė

Įgyvendinimo reglamentas Nr. 543/2011

3 Įgyvendinimo reglamento Nr. 543/2011 4, 8, 12 ir 16 konstatuojamosiose dalyse nurodyta:

„(4) [2007 m. spalio 22 d. Tarybos reglamento (EB) Nr. 1234/2007, nustatančio bendrą žemės ūkio rinkų organizavimą ir konkrečias tam tikriems žemės ūkio produktams taikomas nuostatas („Bendras bendro žemės ūkio rinkų organizavimo reglamentas“) (OL L 299, 2007, p. 1)] 113 straipsnio 1 dalies b ir c punktuose [Europos] Komisija įgaliojama nustatyti prekybos standartus, taikomus atitinkamai vaisių bei daržovių ir perdirbtų vaisių bei daržovių sektoriuose. Pagal to reglamento 113a straipsnio 1 dalį vaisiai ir daržovės, kurie skirti šviežiai parduoti vartotojui, gali būti parduodami tik nepažeisti, nesugedę ir geros bei tinkamos prekinės kokybės, ir jei yra nurodyta kilmės šalis. Siekiant, kad ši nuostata būtų įgyvendinama vienodai, reikėtų nustatyti visų šviežių vaisių ir daržovių bendrąjį prekybos standartą ir išsamius jo taikymo duomenis.

<...>

(8) Prekybos standartuose numatytus informacinius duomenis reikėtų aiškiai nurodyti ant pakuotės ir (arba) etiketės. Siekiant išvengti sukčiavimo ir vartotojų klaidinimo atvejų, standartuose numatyti informaciniai duomenys vartotojams turėtų būti prieinami prieš perkant, ypač nuotolinės prekybos atveju, nes patirtis rodo, kad esama sukčiavimo rizikos ir standartuose numatytos vartotojų apsaugos vengimo.

<...>

(12) Kiekviena valstybė narė turėtų paskirti kontrolės įstaigas, atsakingas už visuose prekybos etapuose atliekamas atitikties reikalavimams patikras. Viena iš šių įstaigų turėtų būti atsakinga už ryšius su visomis kitomis paskirtomis įstaigomis ir jų veiklos tarpusavio koordinavimą.

<...>

(16) Iš trečiųjų valstybių importuojami vaisiai ir daržovės turėtų atitikti prekybos standartus arba jiems lygiaverčius standartus. Todėl prieš įvežant šias prekes į [Europos] Sąjungos muitų teritoriją turi būti patikrinta jų atitiktis reikalavimams, išskyrus mažų partijų, kurios, kontrolės įstaigų nuomone, nekelia didelio pavojaus. Kai kuriose trečiosiose valstybėse, suteikiančiose pakankamas atitikties garantijas, produktų atitikties patikras prieš eksportą gali atlikti tų trečiųjų valstybių kontrolės įstaigos. Jei taikoma ši pasirinktis, valstybės narės turėtų reguliariai tikrinti trečiųjų valstybių kontrolės įstaigų prieš eksportą atliekamų patikrų veiksmingumą ir kokybę.“

4 Šio įgyvendinimo reglamento 3 straipsnyje „Prekybos standartai; turėtojai“ nustatyta:

„1. Reglamento (EB) Nr. 1234/2007 113a straipsnio 1 dalies reikalavimai laikomi bendruoju prekybos standartu. Išsamiai bendrasis prekybos standartas išdėstytas šio reglamento I priedo A dalyje.

Vaisiams ir daržovėms, kuriems netaikomas specialusis prekybos standartas, taikomas bendrasis prekybos standartas. <...>

2. Reglamento (EB) Nr. 1234/2007 113 straipsnio 1 dalies b punkte nurodyti specialieji prekybos standartai yra nustatyti šio reglamento I priedo B dalyje ir taikomi šiems produktams:

<...>

j) pomidorams.

<...>“

5 Įgyvendinimo reglamento 5 straipsnio „Informaciniai duomenys“ 1 ir 2 dalyse numatyta:

„1. Informaciniai duomenys, kurių reikalaujama šiame skyriuje, nurodomi įskaitomai ir aiškiai ant vienos pakuotės pusės, neištrinamai atspausdinant tiesiai ant pakuotės arba etiketėje, kuri yra pakuotės sudėtinė dalis arba prie pakuotės pritvirtinta.

2. Siunčiamų nepakuotų ir tiesiai į transporto priemonę pakraunamų prekių 1 dalyje nurodyti informaciniai duomenys pateikiami dokumente, siunčiamame kartu su prekėmis, arba nurodomi transporto priemonės viduje, gerai matomoje vietoje pateiktame informaciniame lape.“

6 Įgyvendinimo reglamento Nr. 543/2011 II antraštinėje dalyje yra II skyrius „Atitikties prekybos standartams patikros“, kuriame esantis šio reglamento 8 straipsnis „Taikymo sritis“ suformuluotas taip:

„Šiame skyriuje išdėstytos atitikties patikrų, t. y. vaisių ir daržovių patikrų, atliekamų visais prekybos etapais, kad būtų galima patikrinti, ar vaisiai ir daržovės atitinka prekybos standartus ir kitas šios antraštinės dalies ir Reglamento (EB) Nr. 1234/2007 113 bei 113a straipsnių nuostatas, taisyklės.“

7 Įgyvendinimo reglamento Nr. 543/2011 15 straipsnio „Atitikties patikrų, kurias trečiosios valstybės atlieka prieš importuodamos produktus į Sąjungą, patvirtinimas“ 1 ir 4 dalyse nurodyta:

„1. Reglamento (EB) Nr. 1234/2007 195 straipsnio 2 dalyje nustatyta tvarka Komisija trečiosios valstybės prašymu gali patvirtinti atitikties specialiesiems prekybos standartams patikras, kurias ši trečioji valstybė atlieka prieš importuodama produktus į Sąjungą.

<...>

4. Trečiosios valstybės, kurių atliekamos atitikties patikros patvirtintos pagal šį straipsnį, ir atitinkami produktai nustatyti IV priede.

<...>“

8 Įgyvendinimo reglamento 17 straipsnio 3 dalies pirmoje ir penktoje pastraipose nustatyta:

„Jei prekės neatitinka standartų, kontrolės įstaiga prekiautojui arba jo atstovams pateikia išvadas dėl neatitikties. Prekės, dėl kurių neatitikties buvo pateiktos išvados, negali būti perkeliamos į kitą vietą be tokias išvadas pateikusios kontrolės įstaigos leidimo. Šis leidimas gali priklausyti nuo kontrolės įstaigos nustatytų sąlygų laikymosi.

<...>

Jei neįmanoma nei užtikrinti, kad prekės atitiktų standartus, nei jų panaudoti gyvūnams šerti arba pramoninio perdirbimo ar kitoms ne maisto reikmėms, kontrolės įstaiga prireikus gali pareikalauti, kad prekiautojai imtųsi atitinkamų priemonių užtikrinti, kad šiais produktais nebūtų prekiaujama.

Prekiautojai suteikia visą informaciją, kuri, valstybių narių nuomone, būtina siekiant taikyti šią dalį.“

9 Įgyvendinimo reglamento 18 straipsnio 2 dalyje numatyta:

„Valstybė narė, kurioje atsisakyta išleisti į laisvą apyvartą prekių iš trečiosios valstybės partiją dėl to, kad ši partija neatitinka prekybos standartų, apie tai nedelsdama praneša Komisijai, valstybėms narėms, kurios galėtų būti suinteresuotos, ir atitinkamai trečiajai valstybei, įtrauktai į IV priede pateiktą sąrašą.“

10 Įgyvendinimo reglamento Nr. 543/2011 I priedo, susijusio su šio reglamento 3 straipsnyje nurodytais prekybos standartais, A dalies 4 punkte kaip bendrasis prekybos standartas minimas produktų kilmės šalies žymėjimas, konkrečiai kalbant, visas kilmės šalies pavadinimas. Įgyvendinimo reglamento I priedo B dalies 10 dalyje yra nustatytas pomidorų prekybos standartas, pagal kurį ant kiekvienos pakuotės turi būti nurodyta kilmės šalis ir, pasirinktinai, rajonas, kuriame produktai išauginti (raidės grupuojamos toje pačioje pusėje, žymėjimas įskaitomas ir nenutrinamas, pateikta informacija matyti išorinėje pakuotės pusėje).

11 Įgyvendinimo reglamento Nr. 543/2011 IV priede Marokas nurodytas kaip viena iš trečiųjų šalių, kuriose „švież[ių] vaisi[ų] ir daržov[ių]“ atveju atitikties patikros patvirtintos pagal 15 straipsnį.

Reglamentas Nr. 1169/2011

12 Reglamento Nr. 1169/2011 1 straipsnio 4 dalyje nustatyta:

„Šis reglamentas taikomas nedarant poveikio konkretiems maisto produktams taikomose specifinėse Sąjungos nuostatose nustatytiems ženklinimo reikalavimams.“

13 Reglamento 9 straipsnio „Privalomų duomenų sąrašas“ 1 dalies i punkte nurodyta:

„Laikantis 10–35 straipsnių ir taikant šiame skyriuje nustatytas išimtis, privaloma nurodyti šiuos duomenis:

<...>

i) kilmės šalį ar kilmės vietą 26 straipsnyje numatytais atvejais[.]“

14 Reglamento 26 straipsnio „Kilmės šalis ar kilmės vieta“ 2 dalies a punkte numatyta:

„Kilmės šalį ar kilmės vietą nurodyti privaloma:

a) jei nepateikus tokių duomenų vartotojas būtų klaidinamas dėl tikrosios maisto produkto kilmės šalies ar kilmės vietos, ypač tuo atveju, jeigu visa su maisto produktu pateikta informacija arba etiketė leistų daryti prielaidą, kad šio maisto produkto kilmės šalis ar kilmės vieta yra kita[.]“

Sąjungos muitinės kodeksas

15 Sąjungos muitinės kodekso 59 straipsnyje nurodyta:

„60 ir 61 straipsniuose nustatomos nelengvatinės prekių kilmės nustatymo taisyklės, naudojamos taikant:

<...>

c) kitas su prekių kilme susijusias Sąjungos priemones.“

16 Šio kodekso 60 straipsnyje „Kilmės įgijimas“ numatyta:

„1. Tik vienoje šalyje ar teritorijoje gautos prekės laikomos tos šalies ar teritorijos kilmės prekėmis.

2. Laikoma, kad prekės, kurios gaminamos ne vienoje šalyje ar teritorijoje, yra kilusios iš tos šalies ar teritorijos, kurioje buvo atliktas jų paskutinis esminis ekonomiškai pagrįstas perdirbimas arba apdorojimas tam tikslui pritaikytoje įmonėje, kurio metu buvo pagamintas naujas produktas arba kuris buvo svarbus jo gamybos etapas.“

17 Kodekso 134 straipsnio „Muitinės priežiūra“ 1 dalyje nustatyta:

„Į Sąjungos muitų teritoriją įvežtos prekės nuo jų įvežimo yra muitinės prižiūrimos ir gali būti jos tikrinamos. Kai taikytina, joms taikomi draudimai ir apribojimai, pagrįsti, *inter alia*, visuomenės dorovės, viešosios tvarkos arba visuomenės saugumo, žmonių, gyvūnų ar augalų sveikatos bei gyvybės apsaugos, aplinkos apsaugos, nacionalinių meno, istorijos ar archeologijos vertybių apsaugos, pramoninės ar komercinės nuosavybės apsaugos reikalavimais, įskaitant narkotinių medžiagų pirmtakų (prekursorių), tam tikras intelektinės nuosavybės teises pažeidžiančių prekių ir grynųjų pinigų kontrolės reikalavimus, o jų atžvilgiu įgyvendinamos žuvų išteklių apsaugos bei valdymo priemonės ir prekybos politikos priemonės.

Tos prekės taip prižiūrimos tol, kol nustatomas jų muitinis statusas, ir negali būti paimtos iš muitinės priežiūros be muitinės leidimo.

Nedarant poveikio 254 straipsniui, nustačius, kad prekės turi Sąjungos prekių muitinį statusą, tos prekės toliau muitinės nebeprižiūrimos.

Ne Sąjungos prekės muitinės prižiūrimos tol, kol pasikeičia jų muitinis statusas arba kol jos išvežamos iš Sąjungos muitų teritorijos arba sunaikinamos.“

Reglamentas Nr. 1308/2013

18 Reglamento Nr. 1308/2013 74 straipsnyje „Bendrasis principas“ nurodyta:

„Produktais, kurių atveju prekybos standartai pagal sektorius arba produktus buvo nustatyti pagal šį skirsnį, Sąjungoje gali būti prekiaujama tik tuo atveju, jei jie atitinka tuos standartus.“

19 Šio reglamento 75 straipsnyje numatyta:

„1. Prekybos standartai gali būti taikomi vienam ar daugiau šių sektorių ir produktų:

<...>

b) vaisiams ir daržovėms;

<...>

3. Nedarant poveikio [Reglamento Nr. 1169/2011] 26 straipsniui, 1 dalyje nurodyti prekybos standartai gali apimti vieną ar daugiau toliau išvardytų elementų, nustatytų sektoriui ar produktui ir grindžiamų kiekvieno sektoriaus charakteristikomis, būtinybe reglamentuoti pateikimą rinkai ir šio straipsnio 5 dalyje apibrėžtomis sąlygomis:

<...>

j) ūkininkavimo vietą ir (arba) kilmę, išskyrus paukštieną ir tepiuosius riebalus;

<...>“

20 Reglamento Nr. 1308/2013 76 straipsnyje „Papildomi prekybos vaisių ir daržovių sektoriaus produktais reikalavimai“ nustatyta:

„1. Be to, kai tai svarbu 75 straipsnyje nurodytų taikytinų prekybos standartų požiūriu, vaisių ir daržovių sektoriaus produktais, kurie yra skirti parduoti vartotojui švieži, gali būti prekiaujama tik tuo atveju, jeigu jie yra geros ir tinkamos prekinės kokybės ir yra nurodyta jų kilmės šalis.

2. 1 dalyje minimi prekybos standartai ir vadovaujantis šiuo poskirsniu nustatyti vaisių ir daržovių bei apdorotų vaisių ir daržovių sektoriams taikomi standartai taikomi kiekviename prekybos etape, įskaitant importą ir eksportą, ir gali apimti kokybę, klasifikavimą, svorį, dydį, pakavimą, pakuotę, saugojimą, transportavimą, pateikimą ir prekybą.

3. Vaisių ir daržovių sektoriaus produktų, kuriems taikomi prekybos standartai, savininkas šiuos produktus viešai pateikti pardavimui, siūlyti juos parduoti arba tiekti, ar kitu būdu jais prekiauti Sąjungoje gali tik laikydamasis šių standartų ir yra atsakingas už tokių standartų laikymąsi.

<...>“

21 Reglamento III dalyje „Prekyba su trečiosiomis šalimis“ yra 194 straipsnis „Apsaugos priemonės“, kuriame numatyta:

„1. Komisija pagal šio straipsnio 3 dalį ir laikydamasi [2009 m. vasario 26 d. Tarybos reglamento (EB) Nr. 260/2009 dėl bendrų importo taisyklių (OL L 84, 2009, p. 1)] bei [2009 m. liepos 7 d.

Tarybos reglamento (EB) Nr. 625/2009 dėl bendrų importo iš tam tikrų trečiųjų šalių taisyklių (OL L 185, 2009, p. 1)], taiko Sąjungos rinkos apsaugos nuo importo priemones.

2. Išskyrus tuos atvejus, kai kituose Europos Parlamento ir [Europos Sąjungos] Tarybos aktuose, taip pat kituose Tarybos aktuose numatyta kitaip, Komisija pagal šio straipsnio 3 dalį taiko SESV [Sąjungos] rinkos apsaugos nuo importo priemones, numatytas pagal [SESV] sudarytuose tarptautiniuose susitarimuose.

3. Valstybės narės prašymu arba savo iniciatyva Komisija priima įgyvendinimo aktus, kuriais nustatomos priemonės, kurių gali imtis pagal šio straipsnio 1 ir 2 dalis. <...>

Gavusi valstybės narės prašymą, Komisija per penkias darbo dienas nuo prašymo gavimo dienos <...> įgyvendinimo aktais priima sprendimą dėl jo. Tie įgyvendinimo aktai priimami laikantis 229 straipsnio 2 dalyje nurodytos nagrinėjimo procedūros.

Atsižvelgdama į tinkamai pagrįstas priežastis, dėl kurių privaloma skubėti, Komisija, laikydamasi 229 straipsnio 3 dalyje nurodytos procedūros, priima nedelsiant taikytinus įgyvendinimo aktus.

Apie patvirtintas priemones nedelsiant pranešama valstybėms narėms, ir šios priemonės iškart įsigalioja.

4. Komisija gali priimti įgyvendinimo aktus, panaikinančius pagal šio straipsnio 3 dalį priimtas Sąjungos apsaugos priemones arba jas iš dalies [keičiančius]. Tie įgyvendinimo aktai priimami laikantis 229 straipsnio 2 dalyje nurodytos nagrinėjimo procedūros. Atsižvelgdama į tinkamai pagrįstas priežastis, dėl kurių privaloma skubėti, Komisija, laikydamasi 229 straipsnio 3 dalyje nurodytos procedūros, priima nedelsiant taikytinus įgyvendinimo aktus.“

Reglamentas (ES) 2015/478

22 2015 m. kovo 11 d. Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) 2015/478 dėl bendrų importo taisyklių (OL L 83, 2015, p. 16; toliau – Pagrindinis apsaugos priemonių reglamentas) 1 straipsnyje nustatyta:

„1. Šis reglamentas taikomas trečiųjų šalių kilmės produktų importui, išskyrus:

a) tekstilės gaminius, kuriems taikomos specialios importo taisyklės pagal [1994 m. kovo 7 d. Tarybos reglamentą (EB) Nr. 517/94 dėl tekstilės gaminių iš tam tikrų trečiųjų šalių importo, kurioms netaikomos dvišalės sutartys, protokolai ar kiti susitarimai arba kitos specifinės Bendrijos importo taisyklės, bendrų taisyklių (OL L 67, 1994, p. 1)];

b) tam tikrų trečiųjų šalių, išvardytų [Reglamente Nr. 625/2009], kilmės produktus.

2. Šio straipsnio 1 dalyje nurodyti produktai importuojami į Sąjungą laisvai ir atitinkamai jiems netaikomi jokie kiekybiniai apribojimai, tačiau neribojant apsaugos priemonių, kurių gali būti imamasi pagal V skyrių, taikymo.“

23 Pagrindinio apsaugos priemonių reglamento 15 straipsnyje numatyta:

„1. Kai produktas į Sąjungą importuojamas tokiais padidėjusiais kiekiais ir (arba) tokiomis sąlygomis, kad daro ar gresia padaryti didelę žalą Sąjungos gamintojams, Komisija, kad apsaugotų Sąjungos interesus, veikdama valstybės narės prašymu arba savo pačios iniciatyva, gali:

a) apriboti priežiūros dokumentų, kurie bus išduoti šiai priemonei įsigaliojus[,] kaip nustatyta 11 straipsnyje, galiojimo laiką;

b) pakeisti svarstomo produkto importo taisykles taip, kad jis būtų išleidžiamas į laisvą apyvartą tik pateikus importo leidimą, kurio išdavimas reglamentuojamas Komisijos nustatytomis nuostatomis ir apribojimais.

a ir b punktuose nurodytos priemonės įsigalioja nedelsiant.

2. [Pasaulio prekybos organizacijos (PPO)] narių atžvilgiu 1 dalyje nurodytų priemonių gali būti imamasi tik tada, kai tenkinamos abi tos dalies pirmoje pastraipoje nurodytos sąlygos.

<...>

5. Šiame straipsnyje nurodytos priemonės, joms įsigaliojus, taikomos kiekvienam į laisvą apyvartą išleidžiamam produktui. Vadovaujantis 17 straipsniu, jos gali būti taikomos vienam arba keliems Sąjungos regionams.

Tačiau tokios priemonės neužkerta kelio išleisti į laisvą apyvartą jau pakeliui į Sąjungą esančių produktų su sąlyga, kad tokių produktų paskirties vietos negalima pakeisti ir kad tie produktai, kurie pagal 10 ir 11 straipsnius gali būti išleisti į laisvą apyvartą tik pateikus priežiūros dokumentą, yra faktiškai gabenami su tokiu dokumentu.

6. Valstybei narei paprašius, kad Komisija įsikištų, Komisija, laikydamasi 3 straipsnio 3 dalyje nurodytos nagrinėjimo procedūros, arba, jei reikia veikti nedelsiant, pagal 3 straipsnio 4 dalį priima sprendimą ne vėliau kaip per penkias darbo dienas nuo tokio prašymo gavimo dienos.“

24 To paties reglamento 24 straipsnio 2 dalies a punkte nurodyta:

„Nepažeidžiant kitų Sąjungos nuostatų, šis reglamentas valstybėms narėms neužkerta kelio priėmimui arba taikymui:

a) draudimų, kiekybinių apribojimų arba stebėjimo priemonių, grindžiamų viešosios moralės, visuomenės interesų ar viešojo saugumo, žmonių, gyvulių sveikatos, augalų sveikumo ir gyvybės apsaugos, meninę, istorinę ar archeologinę vertę turinčių nacionalinių vertybių apsaugos arba pramoninės ar komercinės nuosavybės apsaugos motyvais[.]“

Sprendimas 2019/217

25 Sprendimo 2019/217 1 straipsnyje nustatyta, kad Sąjungos vardu patvirtinamas Europos Sąjungos ir Maroko Karalystės susitarimas pasikeičiant laiškais dėl Europos ir Vidužemio jūros regiono šalių susitarimo, steigiančio Europos Bendrijų bei jų valstybių narių ir Maroko Karalystės asociaciją, 1 ir 4 protokolų pakeitimo (OL L 34, 2019, p. 4; toliau – susitarimas pasikeičiant laiškais).

26 Susitarime pasikeičiant laiškais numatyta:

„[Sąjunga] ir Maroko Karalystė susitarė prie [Europos ir Vidužemio jūros regiono šalių susitarimo, steigiančio Europos Bendrijų bei jų valstybių narių ir Maroko Karalystės asociaciją, pasirašyto 1996 m. vasario 26 d. Briuselyje (OL L 70, 2000, p. 2; toliau – Asociacijos susitarimas)] 4 protokolo teksto pridėti šią bendrą deklaraciją:

„Bendra deklaracija dėl [Asociacijos susitarimo] 1 ir 4 protokolų taikymo

1. Vakarų Sacharos kilmės produktams, kurių muitinį tikrinimą atlieka Maroko Karalystės muitinė, taikomos tokios pat prekybos lengvatos, kaip ir Asociacijos susitarime nurodytiems produktams [Sąjungos] suteiktos lengvatos.

2. 4 protokolas *mutatis mutandis* taikomas nustatant 1 dalyje nurodytų produktų kilmės statusą, įskaitant ir jų kilmės įrodymus.

3. [Sąjungos] valstybių narių muitinės ir Maroko Karalystės muitinė užtikrina 4 protokolo taikymą šiems produktams.“

Prancūzijos teisė

27 *Code des douanes français* (Prancūzijos muitinės kodeksas) 23bis straipsnyje nustatyta:

„Atsižvelgiant į tarptautinių susitarimų taikymą, visų rūšių ir kilmės maisto produktų, medžiagų ir gaminių, kurie neatitinka nacionaliniams maisto produktams, medžiagoms ir panašiems gaminiams taikomų įstatymų ar kitų teisės aktų reikalavimų, susijusių su prekyba ar pardavimu, importas gali būti draudžiamas arba reguliuojamas bendrais ekonomikos ir finansų ministro, už išteklius atsakingo ministro ir už kovą su sukčiavimu atsakingo žemės ūkio ministro įsakymais.“

Pagrindinė byla ir prejudiciniai klausimai

28 2020 m. spalio 2 d. *Confédération paysanne* prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui, t. y. *Conseil d'État* (Valstybės Taryba, Prancūzija), pateikė skundą; ji prašė, pirma, panaikinti žemės ūkio ir maisto pramonės ministro bei ekonomikos, finansų, pramonės ir skaitmeninio suverenumo ministro netiesioginį sprendimą atmesti jos prašymą priimti įsakymą, kuriuo būtų uždrausta importuoti pagrindinėje byloje nagrinėjamus produktus, taikant Prancūzijos muitinės kodekso 23bis straipsnį, ir, antra, įpareigoti šiuos ministrus priimti tokį įsakymą. *Confédération paysanne* iš esmės tvirtina, kad Vakarų Sacharos teritorija nepriklauso Maroko Karalystei, todėl, ženklinant pagrindinėje byloje nagrinėjamus produktus kaip Maroko kilmės produktus, pažeidžiamos Sąjungos teisės nuostatos dėl vartotojų informavimo apie parduodamų vaisių ir daržovių kilmę.

29 Pirma, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas pažymi, kad iš atitinkamų Sąjungos teisės normų matyti, jog reikalavimo nurodyti produkto kilmės šalį ar teritoriją iš esmės turi būti laikomasi nuo šio produkto importo etapo. Be to, jis atkreipia dėmesį į tai, kad šiose teisės normose valstybėms narėms aiškiai nesuteikta kompetencijos patvirtinti priemones, kuriomis būtų draudžiama importuoti to reikalavimo neatitinkančius produktus. Vis dėlto jis mano, kad

tokia priemonė gali būti, be kita ko, pateisinama tuo atveju, kai šių teisės normų nesilaikoma „masiškai“ ir dėl tokio nesilaikymo sunku atlikti patikras atitinkamus produktus išplatinus Sąjungos teritorijoje.

30 Taigi tas teismas abejoja, ar tos pačios teisės normos gali būti aiškinamos taip, kad pagal jas valstybė narė gali patvirtinti nacionalinę priemonę, kuria draudžiama iš trečiosios šalies importuoti produktus, paženklintus neteisingai nurodant jų kilmės šalį ar teritoriją, kai tokia praktika yra „masinė“ ir dėl to šiuos produktus sunku patikrinti jiems patekus į Sąjungos teritoriją.

31 Antra, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas pažymi, kad 2016 m. gruodžio 21 d. Sprendime *Taryba / Polisario frontas* (C-104/16 P, EU:C:2016:973) ir 2018 m. vasario 27 d. Sprendime *Western Sahara Campaign UK* (C-266/16, EU:C:2018:118) Teisingumo Teismas konstatavo, jog iš apsisprendimo principo ir sutarčių santykinio poveikio principo matyti, kad Vakarų Sacharos teritorija negali būti laikoma Maroko Karalystės teritorijos dalimi, kaip tai suprantama pagal Asociacijos susitarimą ir atsižvelgiant į jį sudarytus susitarimus. Vis dėlto jis atkreipia dėmesį į tai, kad priėmus šiuos sprendimus Maroko Karalystė ir Sąjunga sudarė susitarimą pasikeičiant laiškais, kuris buvo patvirtintas Sprendimu 2019/217. Pagal šį susitarimą Vakarų Sacharos kilmės produktams taikomos muitų tarifų lengvatos, numatytos į Sąjungą eksportuojamiems Maroko kilmės produktams.

32 Tas teismas pridūrė, kad nors Sprendimas 2019/217 buvo panaikintas 2021 m. rugsėjo 29 d. Europos Sąjungos Bendrojo Teismo sprendimu *Polisario frontas / Taryba* (T-279/19, EU:T:2021:639), jo padariniai vis dėlto liko galioti tol, kol buvo paskelbtas Teisingumo Teismo sprendimas, priimtas išnagrinėjus Komisijos pateiktą apeliacinį skundą dėl Bendrojo Teismo sprendimo. Taigi prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas nurodo, kad tuo atveju, jeigu valstybei narei būtų galima patvirtinti nacionalinę priemonę, kuria draudžiama importuoti produktus, paženklintus neteisingai nurodant jų kilmės šalį ar teritoriją, kyla klausimas, pirma, ar susitarimas pasikeičiant laiškais turi būti aiškinamas taip, kad pagrindinėje byloje nagrinėjamų produktų kilmės šalis yra Maroko Karalystė, ir, antra, ar Maroko institucijos yra kompetentingos išduoti Įgyvendinimo reglamente Nr. 543/2011 numatytus atitikties sertifikatus.

33 Trečia, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas mano, kad, jeigu į šį klausimą būtų atsakyta teigiamai, taip pat reikėtų išnagrinėti, ar Sprendimas 2019/217 atitinka ESS 3 straipsnio 5 dalį ir 21 straipsnį bei paprotinį apsisprendimo principą, be kita ko, nurodytą Jungtinių Tautų Chartijos 1 straipsnyje.

34 Galiausiai, ketvirta, tas teismas klausia, ar atsižvelgiant į 2016 m. gruodžio 21 d. Sprendime *Taryba / Polisario frontas* (C-104/16 P, EU:C:2016:973) ir 2018 m. vasario 27 d. Sprendime *Western Sahara Campaign UK* (C-266/16, EU:C:2018:118) pateiktus padėties Vakarų Sacharos teritorijoje vertinimus atitinkamos Sąjungos teisės normos turi būti aiškinamos taip, kad tiek pagrindinėje byloje nagrinėjamų produktų importo, tiek jų pardavimo vartotojams etape šių produktų etiketėse kaip kilmės šalis gali būti nurodyta Maroko Karalystė, ar turi būti nurodyta tik Vakarų Sacharos teritorija.

35 Tokiomis aplinkybėmis *Conseil d'État* (Valstybės Taryba) nusprendė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui šiuos prejudicinius klausimus:

„1. Ar Reglamento Nr. 1169/2011, Reglamento Nr. 1308/2013, [Įgyvendinimo reglamento Nr. 543/2011] ir [Sąjungos muitinės kodekso] nuostatos turi būti aiškinamos taip, kad jomis valstybei narei leidžiama patvirtinti nacionalinę priemonę, kuria būtų draudžiama importuoti iš tam tikros šalies kilusius vaisius ir daržoves, neatitinkančius Reglamento Nr. 1169/2011 26 straipsnio ir Reglamento Nr. 1308/2013 76 straipsnio reikalavimų, nes nenurodyta šalis ar teritorija, iš kurios jie yra faktiškai kilę, ypač kai tokia neatitiktis yra masinio pobūdžio ir negali būti lengvai patikrinta produktams patekus į Sąjungos teritoriją?

2. Jei į pirmąjį klausimą būtų atsakyta teigiamai, ar [Sprendimu 2019/2017] patvirtintas susitarimas pasikeičiant laiškais turi būti aiškinamas taip, kad, taikant [Reglamento Nr. 1169/2011] 9 ir 26 straipsnius ir [Reglamento Nr. 1308/2013] 76 straipsnį, pirma, Vakarų Sacharos teritorijoje užaugintų vaisių ir daržovių kilmės šalis yra Marokas ir, antra, Maroko valdžios institucijos turi kompetenciją išduoti [Įgyvendinimo reglamente Nr. 543/2011] numatytus atitikties sertifikatus toje teritorijoje užaugintiems vaisiams ir daržovėms?

3. Jei į antrąjį klausimą būtų atsakyta teigiamai, ar [Sprendimas 2019/217] atitinka ESS 3 straipsnio 5 dalį, tos pačios sutarties 21 straipsnį ir paprotinį apsisprendimo principą, be kita ko, nurodytą Jungtinių Tautų Chartijos 1 straipsnyje?

4. Ar [Reglamento Nr. 1169/2011] 9 ir 26 straipsniai ir [Reglamento Nr. 1308/2013] 76 straipsnis turi būti aiškinami taip, kad tiek importo, tiek pardavimo vartotojui etape ant Vakarų Sacharos teritorijoje užaugintų vaisių ir daržovių pakuočių negali būti daroma nuoroda į Maroką, kaip į kilmės šalį, o turi būti daroma nuoroda į Vakarų Sacharos teritoriją?“

Dėl prejudicinių klausimų

Pirminės pastabos

36 Sprendimas 2019/217 buvo panaikintas 2021 m. rugsėjo 29 d. Bendrojo Teismo sprendimu *Polisario frontas / Taryba* (T-279/19, EU:T:2021:639).

37 Teisingumo Teismas šios dienos Sprendimu *Komisija ir Taryba / Polisario frontas* (C-779/21 P ir C-799/21 P) atmetė apeliacinius skundus dėl Bendrojo Teismo sprendimo.

38 Kaip matyti iš šios dienos Sprendimo *Komisija ir Taryba / Polisario frontas* (C-779/21 P ir C-799/21 P), Sprendimo 2019/217 padariniai lieka galioti iki 2025 m. spalio 4 d. Taigi Asociacijos susitarimo, iš dalies pakeisto susitarimu pasikeičiant laiškais, 1 ir 4 protokolai iki šios datos gali toliau būti taikomi pagrindinėje byloje nagrinėjamų produktų importui į Sąjungą.

39 Vadinasi, šiame etape Sprendimo 2019/217 pripažinimas negaliojančiu neturėjo ir vis dar neturi poveikio tų produktų importui. Dėl to atsakant į pirmąjį ir ketvirtąjį klausimus reikia nustatyti, kokia kilmės nuoroda šie produktai turi būti ženklinami ir kokios rūšies apsaugos priemonės gali imtis valstybė narė, jeigu konstatuota, kad šie produktai sistemingai ženklinami neteisinga kilmės nuoroda.

Dėl pirmojo klausimo

40 Pagal suformuotą jurisprudenciją nacionaliniams teismams ir Teisingumo Teismui bendradarbiaujant, kaip numatyta SESV 267 straipsnyje, pastarasis turi pateikti nacionaliniam teismui naudingą atsakymą, kuris leistų priimti sprendimą jo nagrinėjamoje byloje. Tokiu atveju Teisingumo Teismui gali tekti performuluoti jam pateiktus klausimus. Be to, Teisingumo Teismas gali manyti esant reikalinga atsižvelgti į Sąjungos teisės nuostatas, kurių prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas nebuvo nurodęs savo klausime. Tai, kad nacionalinis teismas formaliai pateikė prejudicinį klausimą, nurodydamas tam tikras Sąjungos teisės nuostatas, netrukdo Teisingumo Teismui pateikti šiam teismui visų aiškinimo aspektų, kurie gali būti naudingi sprendimui jo nagrinėjamoje byloje priimti, neatsižvelgiant į tai, ar tas teismas juos nurodė savo pateiktuose klausimuose. Šiuo atžvilgiu Teisingumo Teismas turi iš visos nacionalinio teismo pateiktos informacijos ir, be kita ko, iš sprendimo dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą motyvuojamosios dalies, atrinkti Sąjungos teisės klausimus, aiškintinus atsižvelgiant į bylos dalyką (2022 m. gruodžio 22 d. Sprendimo *Ministre de la Transition écologique ir Premier ministre* (Valstybės atsakomybė už oro taršą), C-61/21, EU:C:2022:1015, 34 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).

41 Nagrinėjamu atveju iš prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo paaiškinimų matyti, kad *Confédération paysanne* iš esmės prašė žemės ūkio ir maisto pramonės ministro bei ekonomikos, finansų, pramonės ir skaitmeninio suverenumo ministro priimti įsakymą, kuriuo būtų uždrausta iš Vakarų Sacharos teritorijos importuoti pagrindinėje byloje nagrinėjamus produktus dėl to, kad ženklinant šiuos produktus neteisingai nurodyta kilmės šalis. Pirmuoju klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas siekia išsiaiškinti, ar valstybė narė tokią priemonę gali patvirtinti pagal Sąjungos teisę, būtent Reglamentą Nr. 1169/2011, Reglamentą Nr. 1308/2013, Įgyvendinimo reglamentą Nr. 543/2011 ir Sąjungos muitinės kodeksą.

42 Kaip generalinė advokatė nurodė savo išvados 21 punkte, prekių importas į Sąjungą patenka į Sąjungos prekybos santykių su trečiosiomis šalimis ar tarptautinėmis organizacijomis, kuriems taikoma bendra prekybos politika pagal SESV 207 straipsnio 1 dalį, taikymo sritį.

43 Iš tiesų iš šios nuostatos, visų pirma iš jos antro sakinio, pagal kurį bendra prekybos politika yra „Sąjungos išorės veiksmų“ dalis, matyti, kad ta politika apima prekybą su trečiosiomis šalimis (šiuo klausimu žr. 2013 m. liepos 18 d. Sprendimo *Daiichi Sankyo ir Sanofi-Aventis Deutschland*, C-414/11, EU:C:2013:520, 50 punktą ir 2013 m. spalio 22 d. Sprendimo *Komisija / Taryba*, C-137/12, EU:C:2013:675, 56 punktą).

44 Kadangi pirmasis prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo klausimas yra susijęs su pagrindinėje byloje nagrinėjamų produktų importu į valstybę narę, o ne su jų pardavimo sąlygomis, jis turi būti nagrinėjamas atsižvelgiant į bendrą prekybos politiką reglamentuojančius Sąjungos teisės aktus arba į kituose Sąjungos teisės aktuose įtvirtintas nuostatas, susijusias su prekybos politikos priemonėmis.

45 Tokiomis aplinkybėmis reikia konstatuoti, kad šiuo klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės prašo Teisingumo Teismo patikslinti, ar SESV 207 straipsnis, Pagrindinis apsaugos priemonių reglamentas ir Reglamentas Nr. 1308/2013 turi būti aiškinami taip, kad pagal juos valstybė narė gali vienašališkai patvirtinti priemonę, kurią taikant būtų draudžiama importuoti žemės ūkio produktus, ženklinamus sistemingai nesilaikant Sąjungos teisės aktų dėl kilmės šalies ar teritorijos nuorodos.

46 Šiuo aspektu pažymėtina, kad, pirma, SESV 3 straipsnio 1 dalies e punkte Sąjungai suteikta išimtinė kompetencija bendros prekybos politikos srityje. Pagal SESV 207 straipsnio 1 dalį ši politika grindžiama vienodais principais ir vykdoma vadovaujantis Sąjungos išorės veiksmų principais ir tikslais.

47 Antra, pagal SESV 2 straipsnio 1 dalį, kai Sutartys konkrečioje srityje suteikia Sąjungai išimtinę kompetenciją, tik Sąjunga gali priimti teisiškai privalomus aktus, o valstybės narės tai daryti toje srityje gali tik Sąjungai įgaliojus arba jei to reikia Sąjungos aktams įgyvendinti.

48 Taigi valstybės narės negali vienašališkai patvirtinti priemonės, pagal kurią būtų draudžiama importuoti tam tikros kategorijos produktus iš trečiosios šalies ar teritorijos, nes toks importas yra leidžiamas ir reglamentuojamas Sąjungos sudarytame prekybos susitarime, nebent ją patvirtinti jos yra aiškiai įgaliotos pagal Sąjungos teisę.

49 Šiuo klausimu pažymėtina, kad Pagrindinio apsaugos priemonių reglamento 1 straipsnyje iš esmės numatyta, jog, išskyrus tekstilės gaminius ir tam tikrų trečiųjų šalių, neapimančių nei Maroko Karalystės, nei Vakarų Sacharos, produktus, trečiųjų šalių kilmės produktai importuojami į Sąjungą laisvai ir atitinkamai jiems netaikomi jokie kiekybiniai apribojimai, kartu pridurta, kad apsaugos priemonės, kurių gali būti imamasi pagal to reglamento V skyrių, yra neribojamos. Iš šio reglamento 15 straipsnio 1 dalies matyti, kad tais atvejais, kai kyla didelės žalos Sąjungos gamintojams rizika, Komisija valstybės narės prašymu arba savo iniciatyva patvirtina apsaugos priemones.

50 Be to, Reglamento Nr. 1308/2013 III dalyje, skirtoje prekybai su trečiosiomis šalimis, esančiame 194 straipsnyje nustatyta apsaugos priemonių sistema, panaši į įtvirtintąją Pagrindinio apsaugos priemonių reglamento 15 straipsnyje, nes ji taip pat grindžiama priemonėmis, kurių Komisija imasi dėl produktų, patenkančių į Reglamento Nr. 1308/2013 taikymo sritį, importo į Sąjungą.

51 Taigi pagal nuostatas dėl apsaugos priemonių, kurios gali būti patvirtintos pagal šiuos du sprendimo 49 ir 50 punktuose nurodytus reglamentus, valstybė narė negali vienašališkai patvirtinti priemonės, kurią taikant būtų draudžiamas tam tikras produktų importas į Sąjungą.

52 Tiesa, Pagrindinio apsaugos priemonių reglamento 24 straipsnio 2 dalies a punkte numatyta, kad šis reglamentas valstybėms narėms neužkerta kelio priimti ar taikyti „draudim[us], kiekybini[us] apribojim[us] arba stebėjimo priemon[es], grindžiam[as] viešosios moralės, visuomenės interesų ar viešojo saugumo, žmonių, gyvulių sveikatos, augalų sveikumo ir gyvybės apsaugos, meninę, istorinę ar archeologinę vertę turinčių nacionalinių vertybių apsaugos arba pramoninės ar komercinės nuosavybės apsaugos motyvais“. Kaip savo išvados 40 punkte iš esmės nurodė generalinė advokatė, pagal šią nuostatą Pagrindinio apsaugos priemonių reglamento 1 straipsnio 2 dalyje numatytą laisvę importuoti į Sąjungą galima riboti remiantis pagrindais, panašiais į nurodytuosius SESV 36 straipsnyje ir susijusiais su bendrosios rinkos vidaus aspektu (šiuo klausimu pagal analogiją žr. 2002 m. gegužės 30 d. Sprendimo *Expo Casa Manta*, C-296/00, EU:C:2002:316, 34 punktą).

53 Vis dėlto, kaip matyti iš pačios to reglamento 24 straipsnio 2 dalies a punkto formuluotės, ši nuostata nepažeidžia kitų reikšmingų Sąjungos teisės nuostatų. Tokiu su žemės ūkio produktų importu susijusiu atveju, koks nagrinėjamas pagrindinėje byloje, kitos reikšmingos nuostatos apima, be kita ko, Reglamento Nr. 1308/2013 194 straipsnį, kuriame, kaip nurodyta šio sprendimo 50 punkte, Komisijai suteikta kompetencija imtis apsaugos priemonių dėl produktų, patenkančių į Reglamento Nr. 1308/2013 taikymo sritį, importo į Sąjungą. Taigi Pagrindinio apsaugos

priemonių reglamento 24 straipsnio 2 dalies a punktas negali būti suprantamas taip, kad pagal jį valstybės narės turi teisę vienašališkai patvirtinti apsaugos priemones dėl žemės ūkio produktų importo.

54 Be to, *Confédération paysanne* teigia, kad bendroji priemonė, kurią taikant būtų draudžiama importuoti pagrindinėje byloje nagrinėjamus produktus ir kurią, kaip nagrinėjamoje byloje reikalauja *Confédération paysanne*, turi patvirtinti Prancūzijos Respublika, yra skirta užtikrinti, kad būtų laikomasi Sąjungos teisės nuostatų dėl vartotojų informavimo apie parduodamų vaisių ir daržovių kilmę. Vis dėlto tuo atveju, jeigu eksportuotojai visuotinai nesilaiko šių nuostatų, pagal Asociacijos susitarime nustatytus bendradarbiavimo mechanizmus prireikus turi įsikišti Komisija, o ne valstybė narė.

55 Atsižvelgiant į visus išdėstytus motyvus, į pirmąjį klausimą reikia atsakyti: SESV 207 straipsnis, Pagrindinis apsaugos priemonių reglamentas ir Reglamentas Nr. 1308/2013 turi būti aiškinami taip, kad pagal juos valstybė narė negali vienašališkai patvirtinti priemonės, kurią taikant būtų draudžiama importuoti žemės ūkio produktus, ženklinamus sistemingai nesilaikant Sąjungos teisės aktų dėl kilmės šalies ar teritorijos nuorodos.

Dėl antrojo ir trečiojo klausimų

56 Iš prašymo priimti prejudicinį sprendimą matyti, kad jį pateikęs teismas antrąjį ir trečiąjį klausimus pateikė tik tuo atveju, jeigu Teisingumo Teismas nuspręstų, kad į pirmąjį klausimą reikia atsakyti teigiamai.

57 Kaip nurodyta šio sprendimo 55 punkte, į pirmąjį klausimą turi būti atsakyta neigiamai.

58 Taigi nereikia atsakyti nei į antrąjį, nei į trečiąjį klausimus.

Dėl ketvirtojo klausimo

Dėl priimtinumo

59 Prancūzijos vyriausybė ir Komisija iš esmės mano, kad jeigu iš atsakymo į pirmąjį klausimą būtų matyti, jog tokios priemonės, kokios prašo pareiškėja pagrindinėje byloje, patvirtinimas negali atitikti Sąjungos teisės, klausimas, ar pagrindinėje byloje nagrinėjami produktai iš tiesų atitinka su maisto produktų kilmės nuoroda susijusius Sąjungos teisės aktus, nebūtų svarbus siekiant išspręsti ginčą prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiame teisme.

60 Šiuo atžvilgiu primintina, kad pagal suformuotą jurisprudenciją Teisingumo Teismui ir nacionaliniams teismams bendradarbiaujant, kaip numatyta SESV 267 straipsnyje, tik bylą nagrinėjantis nacionalinis teismas, atsakingas už sprendimo priėmimą, atsižvelgdamas į bylos aplinkybes turi įvertinti, ar jo sprendimui priimti būtinas prejudicinis sprendimas, ir Teisingumo Teismui pateikiamų klausimų svarbą. Todėl iš principo Teisingumo Teismas turi priimti sprendimą tuo atveju, kai pateikiami klausimai susiję su Sąjungos teisės išaiškinimu (2023 m. kovo 21 d. Sprendimo *Mercedes-Benz Group (Transporto priemonių su valdikliais gamintojų atsakomybė)*, C-100/21, EU:C:2023:229, 52 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).

61 Tuo remiantis reikia daryti išvadą, kad klausimams dėl Sąjungos teisės taikoma svarbos prezumpcija. Teisingumo Teismas gali atsisakyti priimti sprendimą dėl nacionalinio teismo pateikto prejudicinio klausimo, tik jeigu akivaizdu, kad prašomas Sąjungos teisės išaiškinimas visiškai nesusijęs su pagrindinėje byloje nagrinėjamo ginčo aplinkybėmis ar dalyku, jeigu problema hipotetinė arba Teisingumo Teismas neturi informacijos apie faktines ir teisines aplinkybes, būtinos tam, kad naudingai atsakytų į jam pateiktus klausimus (2023 m. kovo 21 d. Sprendimo *Mercedes-Benz Group (Transporto priemonių su valdikliais gamintojų atsakomybė)*, C-100/21, EU:C:2023:229, 53 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).

62 Šiuo atveju, jeigu pirmasis klausimas susijęs tik su pagrindinėje byloje nagrinėjamų produktų importu, tai ketvirtasis klausimas, priešingai, – tiek su šių produktų importo, tiek su jų pardavimo vartotojams etapais. Be to, *Confédération paysanne* savo rašytinėse pastabose ne kartą pažymėjo, kad pagrindinėje byloje nagrinėjamų produktų kilmė turi būti nurodyta teisingai, siekiant jais prekiauti.

63 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas teigia, kad norint pateikti atsakymą dėl pagrindų, nurodytų skunde pagrindinėje byloje, reikia nustatyti, ar tiek pagrindinėje byloje nagrinėjamų produktų importo, tiek prekybos jais etapuose ant šių produktų pakuočių kaip kilmės šalis turi būti nurodyta Vakarų Sacharos, o ne Maroko Karalystės teritorija.

64 Iš to, kas išdėstyta, matyti, kad ketvirtasis klausimas pateiktas dėl Sąjungos teisės nuostatų, susijusių su pagrindinės bylos dalyku, išaiškinimo. Tokiomis aplinkybėmis šis klausimas turi būti laikomas svarbiu, kaip tai suprantama pagal šio sprendimo 60 punkte nurodytą jurisprudenciją.

65 Vadinasi, ketvirtasis klausimas yra priimtinas.

Dėl esmės

66 Šio sprendimo 40 punkte minėtoje jurisprudencijoje iš esmės nurodyta, kad siekdamas pateikti naudingą atsakymą, kuris leistų prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui išspręsti nagrinėjamą bylą, Teisingumo Teismas turi performuluoti jam pateiktus klausimus, jei tai būtina, ir prireikus atsižvelgti į Sąjungos teisės nuostatas, kurių nacionalinis teismas nebuvo nurodęs savo klausime.

67 Nagrinėjamu atveju ketvirtasis klausimas yra pateiktas siekiant, kad būtų išaiškinti Reglamento Nr. 1169/2011 9 ir 26 straipsniai ir Reglamento Nr. 1308/2013 76 straipsnis, kuriuose, be kita ko, numatytos pareigos, susijusios su atitinkamų maisto produktų kilmės vietos nuoroda.

68 Šiuo klausimu iš sprendimo dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą matyti, kad pagrindinėje byloje nagrinėjami produktai yra daržovės ir vaisiai. Pirma, Reglamento Nr. 1169/2011 1 straipsnio 4 dalyje nurodyta, kad šis reglamentas taikomas nedarant poveikio konkretiems maisto produktams taikomose specifinėse Sąjungos nuostatose nustatytiems ženklinimo reikalavimams; tai iš esmės patvirtinta šio reglamento 26 straipsnio 1 dalyje. Antra, Reglamento Nr. 1308/2013 75 straipsnio 1 dalies b punkte, siejamame su šio reglamento 75 straipsnio 3 dalies j punktu, nustatyta, kad prekybos vaisiais ir daržovėmis standartai gali būti susiję su jų kilmės vieta, o šio reglamento 76 straipsnyje nurodyta, kad vaisiais ir daržovėmis, kurie yra skirti parduoti galutiniam vartotojui švieži, gali būti prekiaujama tik tuo atveju, jeigu yra nurodyta jų kilmės šalis, ir kad šie standartai taikomi visiems prekybos etapams, įskaitant importą ir eksportą.

69 Kartu Įgyvendinimo reglamento Nr. 543/2011 1 straipsnio 1 dalyje numatytos išsamios Reglamento Nr. 1234/2007, kuris buvo panaikintas Reglamentu Nr. 1308/2013, įgyvendinimo taisyklės. Įgyvendinimo reglamento 4 konstatuojamojoje dalyje nustatyta, kad vaisiai ir daržovės, kurie skirti švieži parduoti vartotojui, gali būti parduodami, tik jei yra nurodyta jų kilmės šalis. Konkrečiai kalbant, melionams *Charentais* taikomi bendrieji prekybos standartai, įtvirtinti šio įgyvendinimo reglamento I priedo A dalyje, o vyšniniams pomidorams – specialieji prekybos standartai, numatyti to įgyvendinimo reglamento I priedo B dalies 10 dalyje; be to, abiejų rūšių prekybos standartai apima reikalavimus, susijusius su produktų, kuriems jie taikomi, kilmės vietos nuoroda. Taigi iš to, kas išdėstyta, matyti, kad siekiant atsakyti į ketvirtąjį klausimą Reglamentas Nr. 1169/2011 nėra svarbus, nes konkretūs reikalavimai dėl pagrindinėje byloje nagrinėjamų produktų kilmės vietos nuorodos yra nustatyti Reglamente Nr. 1308/2013 ir Įgyvendinimo reglamente Nr. 543/2011.

70 Tokiomis aplinkybėmis reikia konstatuoti, kad ketvirtuoju klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekia išsiaiškinti, ar Reglamento Nr. 1308/2013 76 straipsnis, siejamas su Įgyvendinimo reglamento Nr. 543/2011 3 straipsnio 1 dalimi, turi būti aiškinamas taip, kad importo ir pardavimo vartotojams etapuose pagrindinėje byloje nagrinėjamų produktų etiketėse kaip jų kilmės šalis turi būti nurodyta Vakarų Sachara, o ne Maroko Karalystė.

71 Pirma, kaip matyti iš šio sprendimo 68 ir 69 punktų, pagrindinėje byloje nagrinėjamiems produktams taikomuose atitinkamuose prekybos standartuose numatyta, kad visuose prekybos etapuose, įskaitant importą ir eksportą, privaloma nurodyti jų kilmės šalį.

72 Įgyvendinimo reglamento Nr. 543/2011 8 konstatuojamojoje dalyje, į kurią atsižvelgiant turi būti aiškinami šio reglamento 3 straipsnio 1 dalyje nustatyti reikalavimai, iš esmės pažymėta, kad prekybos standartuose numatytus informacinius duomenis reikia aiškiai nurodyti ant atitinkamų produktų pakuotės ir (arba) etiketės, be kita ko, siekiant išvengti vartotojų klaidinimo atvejų.

73 Remiantis tuo, kas išdėstyta, darytina išvada, kad kilmės šalies nuoroda, kuri būtinai turi būti pateikta ant tokių produktų, kaip nagrinėjamieji pagrindinėje byloje, neturi būti klaidinama (pagal analogiją žr. 2019 m. lapkričio 12 d. Sprendimo *Organisation juive européenne ir Vignoble Psagot*, C-363/18, EU:C:2019:954, 25 punktą).

74 Antra, pažymėtina, kad Teisingumo Teismas dėl Reglamento Nr. 1308/2013 jau yra nusprendęs, kad šio reglamento 76 straipsnyje nurodyta sąvoka „kilmės šalis“ taip pat turi būti apibrėžta darant nuorodą į Sąjungos muitinės kodeksą (šiuo klausimu žr. 2019 m. rugsėjo 4 d. Sprendimo *Zentrale zur Bekämpfung unlauteren Wettbewerbs Frankfurt am Main*, C-686/17, EU:C:2019:659, 46 punktą).

75 Iš tiesų pagal šio kodekso 59 straipsnio c punktą jo 60 ir 61 straipsniuose numatytos nelengvatinės prekių kilmės nustatymo taisyklės yra taikomos kitoms su prekių kilme susijusioms Sąjungos priemonėms, kaip antai Reglamento Nr. 1308/2013 76 straipsniui ir Įgyvendinimo reglamento Nr. 543/2011 3 straipsnio 1 daliai.

76 Taigi sąvoka „kilmės šalis“, kuri pateikta tiek Įgyvendinimo reglamento Nr. 543/2011 I priedo A dalies 4 punkte, be kita ko, susijusiame su melionais *Charentais*, tiek to paties priedo B dalies 10 dalies VI skirsnyje, be kita ko, susijusiame su vyšniniais pomidorais, turi būti apibrėžta

darant nuorodą į Sąjungos muitinės kodeksą (pagal analogiją žr. 2019 m. rugsėjo 4 d. Sprendimo *Zentrale zur Bekämpfung unlauteren Wettbewerbs Frankfurt am Main*, C-686/17, EU:C:2019:659, 50 punktą).

77 Šiuo klausimu pagal Sąjungos muitinės kodekso 60 straipsnį prekės laikomos tam tikros „šalies“ ar „teritorijos“ kilmės prekėmis, jeigu jos visos buvo gautos arba jų paskutinis esminis perdirbimas ar apdorojimas buvo atliktas toje šalyje ar teritorijoje.

78 Taigi pagrindinėje byloje nagrinėjamų produktų kilmės šalis – tai šalis arba teritorija, kurioje nuimtas tų produktų derlius.

79 Visų pirma dėl sąvokos „šalis“ pažymėtina, viena vertus, kad ESS ir SESV ji daug kartų vartojama kaip žodžio „valstybė“ sinonimas. Todėl, siekiant užtikrinti nuoseklų Sąjungos teisės aiškinimą, šiam žodžiui Sąjungos muitinės kodekse, Reglamente Nr. 1308/2013 ir Įgyvendinimo reglamente Nr. 543/2011 teiktina tokia pati reikšmė (pagal analogiją žr. 2019 m. lapkričio 12 d. Sprendimo *Organisation juive européenne ir Vignoble Psagot*, C-363/18, EU:C:2019:954, 28 punktą).

80 Kita vertus, sąvoka „valstybė“ turi būti suprantama kaip nusakanti suverenų subjektą, sienų ribojamoje savo geografinėje erdvėje įgyvendinantį visus pagal tarptautinę teisę pripažįstamus įgaliojimus (2019 m. lapkričio 12 d. Sprendimo *Organisation juive européenne ir Vignoble Psagot*, C-363/18, EU:C:2019:954, 29 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).

81 Galiausiai dėl žodžio „teritorija“ pažymėtina, kad iš paties Sąjungos muitinės kodekso 60 straipsnio teksto matyti, kad jis reiškia kitus subjektus nei „šalys“, taigi ir kitus nei „valstybės“ (2019 m. lapkričio 12 d. Sprendimo *Organisation juive européenne ir Vignoble Psagot*, C-363/18, EU:C:2019:954, 30 punktas).

82 Teisingumo Teismas jau yra pažymėjęs, kad šie subjektai, be kita ko, apima geografinę erdvę, priklausančią valstybės jurisdikcijai ir patenkančią į jos tarptautinės atsakomybės sritį, tačiau tarptautinės teisės aspektu turinčią savo statusą, kuris yra atskiras nuo tos valstybės statuso (šiuo klausimu žr. 2018 m. vasario 27 d. Sprendimo *Western Sahara Campaign UK*, C-266/16, EU:C:2018:118, 62–64 punktus ir 2019 m. lapkričio 12 d. Sprendimo *Organisation juive européenne ir Vignoble Psagot*, C-363/18, EU:C:2019:954, 31 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją).

83 Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, pagal Sąjungos muitinės kodekso 60 straipsnį pareiga nurodyti pagrindinėje byloje nagrinėjamų produktų kilmės šalį, kuri kyla, pirma, iš Įgyvendinimo reglamento Nr. 543/2011 I priedo A dalyje nustatytų bendrųjų prekybos standartų, taip pat iš šio priedo B dalies 10 dalyje pateiktų specialiųjų prekybos standartų, ir, antra, iš Reglamento Nr. 1308/2013 76 straipsnio 1 dalies, turi būti taikoma ne tik produktams, kilusiems iš „šalių“, kaip jos suprantamos pagal šio sprendimo 79 ir 80 punktus, bet ir produktams, kilusiems iš šio sprendimo 81 ir 82 punktuose nurodytų „teritorijų“.

84 Trečia, šioje byloje iš sprendimo dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą matyti, kad pagrindinėje byloje nagrinėjamų produktų derlius buvo nuimtas Vakarų Sacharos teritorijoje.

85 Vakarų Sacharos teritorija yra atskira nuo Maroko Karalystės teritorija (2016 m. gruodžio 21 d. Sprendimo *Taryba / Polisario frontas*, C-104/16 P, EU:C:2016:973, 92 punktas ir 2018 m. vasario 27 d. Sprendimo *Western Sahara Campaign UK*, C-266/16, EU:C:2018:118, 62 punktas).

86 Be to, 2020 m. spalio 12 d. Komisijos įgyvendinimo reglamento (ES) 2020/1470 dėl šalių ir teritorijų nomenklatūros, taikomos Europos tarptautinės prekybos prekėmis statistikai, ir kitos verslo statistikos geografinio suskirstymo (OL L 334, 2020, p. 2), taikomo Sąjungos muitų teisės aktų srityje, 1 priede Vakarų Sacharai ir Maroko Karalystei numatyti atskiri kodai ir tekstas.

87 Tokiomis aplinkybėmis Vakarų Sacharos teritorija turi būti laikoma muitų teritorija, kaip tai suprantama pagal Sąjungos muitinės kodekso 60 straipsnį, taigi ir pagal Reglamentą Nr. 1308/2013 bei Įgyvendinimo reglamentą Nr. 543/2011. Vadinasi, kilmės šalis, kurią reikia nurodyti pagrindinėje byloje nagrinėjamų produktų etiketėje, gali būti tik Vakarų Sachara, nes šių produktų derlius nuimtas jos teritorijoje.

88 Bet kokia kita nuoroda būtų klaidinama, kaip tai suprantama pagal šio sprendimo 73 punkte numatytą jurisprudenciją. Iš tiesų dėl tokios nuorodos vartotojai galėtų neteisingai suprasti, kokia yra tikroji pagrindinėje byloje nagrinėjamų produktų kilmė, nes galėtų manyti, kad šie produktai yra kilę iš kitos vietos, o ne iš teritorijos, kurioje buvo nuimtas jų derlius (šiuo klausimu žr. 2019 m. lapkričio 12 d. Sprendimo *Organisation juive européenne ir Vignoble Psagot*, C-363/18, EU:C:2019:954, 51 punktą).

89 Atsižvelgiant į visus išdėstytus motyvus, į ketvirtąjį klausimą reikia atsakyti: Reglamento Nr. 1308/2013 76 straipsnis, siejamas su Įgyvendinimo reglamento Nr. 543/2011 3 straipsnio 1 dalimi, turi būti aiškinamas taip, kad importo ir pardavimo vartotojams etapuose pagrindinėje byloje nagrinėjamų produktų etiketėse kaip jų kilmės šalis turi būti nurodyta tik Vakarų Sachara.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

90 Kadangi šis procesas pagrindinės bylos šalims yra vienas iš etapų prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo nagrinėjamoje byloje, bylinėjimosi išlaidų klausimą turi spręsti šis teismas. Išlaidos, susijusios su pastabų pateikimu Teisingumo Teismui, išskyrus tas, kurias patyrė minėtos šalys, nėra atlygintinos.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (didžioji kolegija) nusprendžia:

1. **SESV 207 straipsnis, 2015 m. kovo 11 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2015/478 dėl bendrų importo taisyklių ir 2013 m. gruodžio 17 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 1308/2013, kuriuo nustatomas bendras žemės ūkio produktų rinkų organizavimas ir panaikinami Tarybos reglamentai (EEB) Nr. 922/72, (EEB) Nr. 234/79, (EB) Nr. 1037/2001 ir (EB) Nr. 1234/2007,**

   turi būti aiškinami taip:

   pagal juos valstybė narė negali vienašališkai patvirtinti priemonės, kurią taikant būtų draudžiama importuoti žemės ūkio produktus, ženklinamus sistemingai nesilaikant Sąjungos teisės aktų dėl kilmės šalies ar teritorijos nuorodos.

2. **Reglamento Nr. 1308/2013 76 straipsnis, siejamas su 2011 m. birželio 7 d. Komisijos įgyvendinimo reglamento (ES) Nr. 543/2011, kuriuo nustatomos išsamios Tarybos reglamento (EB) Nr. 1234/2007 taikymo vaisių bei daržovių ir perdirbtų vaisių bei daržovių sektoriuose taisyklės, iš dalies pakeisto 2013 m. birželio 21 d. Komisijos įgyvendinimo reglamentu (ES) Nr. 594/2013, 3 straipsnio 1 dalimi,**

turi būti aiškinamas taip:

importo ir pardavimo vartotojams etapuose melionų *Charentais* ir vyšninių pomidorų, kurių derlius nuimtas Vakarų Sacharos teritorijoje, etiketėse kaip jų kilmės šalis turi būti nurodyta tik Vakarų Sachara.

Parašai.